

Een GLINSTEREND stukje hoop

Moestuintjes zijn hip in de wereld van de stedenbouwkundigen. Het kost niet veel en levert sociale cohesie op. Is dat zo? Of zijn het dure multicultifeestjes, die tot niets leiden? In de Heerlense Vegelaarwijk Meezenbroek wordt een poging gedaan om groot onbehagen om te zetten in bescheiden welbehagen.

door Paul van Gageldonk

Brandende voorjaarszon. Op houten tafels liggen zelf gebakken vlaaien en cakes. Een forse Russische vrouw met blozend kolchozengelat plant rode bieten voor de borsjtj. Natalia, uit Nova Zembla, is een van de vele alleenstaande allochtone moeders in deze buurt. Ze vraagt *selfmade* tuinkundige Leo, uiterlijk van druide Panoramix, naar een recept. Een Iraanse vrouw in paars T-shirt zit fanatiek de lössgrond om. De Letse Agita, witbleke jonge vrouw in spijkerpak, vraagt het zontje van Natalia om haar te helpen met de knofookplantjes. Er is koffie. Er is thee. Men praat. Men lacht.

Dit is de natte droom van Job Cohen. Kom je buiten deze duizend vierkante meter groene oase, dan zit je middenin de snoeiharde werkelijkheid van Vegelaarwijk Meezenbroek. Waar iedereen wel een horrorverhaal heeft. Ton, oudere buurtbewoner van de gestampte pot, struikelde 's avonds een lijk. Slachtoffer van een criminele afrekening. Shanta, goedlachse, *open minded* Surinaamse, liep met haar dochtertje over straat. Een drugsverslaafde kwam op hen af en consumeerde zijn dope op provocerende wijze. Inbraken. Schietpartijen. Vandalisme. Geluidsoverlast. Politierazzia's. Toen de politie in een portiekwoning 75 mortierbommen en 15 signaalraketen aantroef, keek niemand in Meezenbroek ervan op. Meezenbroekers hebben een haat-liefde verhouding met hun wijk. Menigeen, zoals Ton, stond te klappen toen de portiekflats in de Limburglastraat werden gesloopt, broeinesten van vandalisme en criminaliteit. Anderen rouwden. Die slechte staat van het gebouw, de overlast, ja, dat was erg. Maar nog erger was de sloop. Nu werd ook hun laatste stukje eigen identiteit afgepakt. Zo voelden ze het. Een bewoner *in extremis*. Malle Pietje genoemd. Zonderlinge solist, die van zijn woning een uitdaging had gemaakt. Toen de plannen voor de sloop bekend werden, zei hij tegen iedereen die het

horen wilde: 'Ik ga er alleen uit tussen zes plankjes'. Niemand geloofde hem. Op de dag van sloop troffen ze Malle Pietje levenloos aan. Bungalowend aan een balk. Had zich met behulp van schoenveters opgehangen. De verhalen spreken. De cijfers ook. Volgens officiële gegevens uit 2009 heeft Meezenbroek 3.100 inwoners. Bijna vijftig procent is ouder dan vijftienveertig jaar. Iets meer dan vijftig procent van de werkzame personen heeft een baan. Eén op de negen huishoudens leeft van een bijstandsuitkering. En het gemiddelde inkomen bedraagt 13.600 euro, lager dan het landelijke gemiddelde (14.700) en zelfs nog lager dan het regionale gemiddelde (14.100). Meezenbroek is een smeltkroes. Veertig procent van de wijkbewoners is van allochtone afkomst. Bij de laatste verkiezingen stemde één op de vijf op de SP. Eén op de drie op de PVV. Ton stemde SP. Terwijl hij 'genosg' slechte ervaringen had met allochtone jongeren om op de PVV te stemmen. Zoals die keer dat ze voor hem gingen staan en zeiden: 'We gaan varkenskop maken; mogen we nu kop eraf snijden?'. In Meezenbroek groeide het onbehagen. 's Avonds bleven de bewoners achter hun gordijnen. Overdag, op straat, liepen ze elkaar voorbij. Wat Shanta, onbezoldigd mensmakelaar, ook probeerde. Elke dag liep ze wel een uur door de wijk om mensen aan te spreken. Het keek een kansloze missie. Buitenlanders werden over één kam geschoren. Meezenbroek werd een afvoertuig. Toen de beruchte Vossekuilflats (even verderop) onder de slopershamer vielen, werden veel kansarme Heerlensen verspreid over Meezenbroek. En ging de verpaupering weer een nieuwe fase in. Zo kon het niet langer. Eindelijk reageerde de politiek. Meezenbroek werd als urgente achterstandswijk geclassificeerd. En nu wordt in de MSP-buurt (de naast elkaar gelegen buurten Meezenbroek, Schaesbergerveld en Palemig) 180 miljoen geïnvesteerd om de sociale cohesie te herstellen. Voor dat bedrag worden onder meer nieuwe voorzieningen voor senioren gebouwd. Een nieuw winkelcentrum aan de Limbur-

Groepsportret van de deelnemers aan het

moestuintjesproject in Meezenbroek.

foto Arnaud Nilwik

gistraat, als nieuw winkelhart. Grotere duurzame woningen. En *last but not least* het project Groene Krachtwijk Meezenbroek. Stadsarchitect Roel Meerens en kunstenaar Karin Peulen bedachten het project. De inspiratie vonden zij in de zogenoemde *Transition Towns*, een van oorsprong Engels verjaard, met als uitgangspunt: verstedelijkte en verpauperde gebieden weer aantrekkelijk maken met iets duurzame projecten. De eerste fase was een pocketpark, de tweede een moestuinproject. Er was heel veel scepsis bij de Meezenbroekers, herinnert Ton zich. Nog wel te begrijpen ook, vanuit jarenlange praktijkervaring. Zou dat geld wel komen? En zou niet alles meteen ver-

nield worden? Minder begrip hadden hij en veel buurtbewoners. De twee basisscholen in Meezenbroek doen ook mee. Ook zij hebben hun eigen steekjes. Aanschouwelijk onderwijs: de meester laat ze zien hoe sla groeit en dat het dus niet in de fabriek wordt gemaakt. Naast de moestuintjes zijn fruitbomen geplaatst, geïmporteerd uit de Bétuwe. Het lijkt te werken. Allichtoon en autochtoon lopen door elkaar en helpen elkaar. Wafá, gehooftoedekte Marokkaanse vrouw, duwt de kinderwagen voor zich uit. Ze werkt samen met anderen in de tuin. Tot die tijd had ze nooit contact met anderen in de wijk, terwijl ze er al

veer jaar woont. Geldt ook voor de Letse Agita. Vorig jaar hoefde ze niet naar de groentehoeve. Ze smulde van haar eigen rode bietjes, knofook, uien en sla. De buitenlandse vrouwen nemen het voortouw. Zij, zoals Natalia en Agita, zijn gewend om met hun handen te werken: hun families hadden ook grond. Er worden recepten uitgewisseld. 'Wat is dit?' vraagt Natalia aan Leo en houdt hem een plantje voor. Petersella, Ton en Shanta zijn uitermate belangrijke verbindingspersonen in dit project. Voor Ton heeft het soms iets dubbels. Hij doet zijn uiterste best om in de moestuintjes harmonieus met buitenlanders om te gaan. Maar hij stoot zich, net als veel buurtbewoners, ook aan het feit dat het plaatselijke winkelcentrum vervallen is. De enige winkels die nog floreren, zijn de Turks bakker, de Turks groentehoeve en de Turkse kapper. Zo iets voeld het onbehagen in deze wijk. Daarom is een simpel moestuintje zo belangrijk. Niemand kende iemand, zoals Ton het formuleert. Als hij Leo voorbij zag fietsen, dacht hij; wat is dat voor een rare freak. Nu staat hij schouder aan schouder met hem in de tuintjes te werken. Klinkt simpel en kost bijna niks. Dat is niet helemaal waar, zegt Mieke Bouwman, projectleider van de gemeente Heerlen. Het is een kostbaar project. Het heeft veel geld gekost. Drainage en bouwketen en hekken. Maar als het de sociale cohesie terugbrengt in deze geplaaide wijk, dan is dat het geld waard. Ze ziet dat het werkt. Men overweegt het idee over te 'planten' naar Hoensbroek. Natuurlijk, de sociaal-economische problemen los je er niet mee op. Maar de hangjongeren zijn weg. Zelfs de primitieve schutting, opgebouwd uit lage palen, is onaangetast, een unicum voor Meezenbroek. Ton en Shanta weten wel waarom. Dit is van hen. Dit is van de bewoners. En van hen allen. De sociale controle is dus groot. Het zou een ramp zijn als dit hen weer werd afgepakt. Maar dat ligt helemaal aan de bewoners

zelf, zegt Mieke. Midden volgend jaar komt er een evaluatie. Als het nog goed loopt, blijft het. Het gaat hier maar om duizend vierkante meter. Maar voor eens hebben de bewoners van Meezenbroek hun lot in eigen handen. En promptly maakt leeghangende plaats voor communicatie en activiteit. 'Ik woel me alsof ik met vakantie ben', zegt Shanta. Ze klapt in haar handen van blijdschap. Dit kan het begin zijn van een ommekeer.

foto Anniemiek Mommers

Limburg mien land. Ja, het was eens ons land. Maar dat hebben de moslims ons afgenomen. Waar ik woon is het niet meer zo gezellig zoals vroeger. Toen kon je met de burens nog lachen en samen een kop koffie drinken. Nu heb ik Antillianen naast me wonen. Die werken niet. Ze hebben de hele dag tijd om wiet te dealen. Daardoor is er het onbehagen, bij mensen zo als ik.

Ik woon al 38 jaar in Heerlen

